

10. Освітній менеджмент: навч. посібник /за ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки. К.: Шкільний світ, 2003. 400 с.
11. Плєскач В. Л. Електронна комерція: підручник. К.: Знання, 2007. 535 с.
12. Сучасні інформаційні технології та системи в управлінні. *Збірник матеріалів I Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених, аспірантів і студентів* (6–7 квітня 2017 р.). Київ: КНЕУ, 2017. 213 с.
13. Фінансовий менеджмент вищого навчального закладу з використанням новітніх інформаційних технологій /під ред. Ю. Г. Лисенка і В. Н. Андрієнка. Донецьк: ТОВ Південний «Схід, Лтд», 2007. 485 с.

Кідиба А.

студент групи ПОІЗм-11

*Тернопільського національного
економічного університету*

*Науковий керівник: д.іст.н., професор кафедри
інформаційної та соціокультурної діяльності ТНЕУ*

Біловус Л.І.

ІНФОРМАЦІЙНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНІ ВІДНОСИНИ

Проблема філософського дослідження інформаційних комунікацій пов'язана з тим, що надзвичайно динамічне і масове використання нових інформаційних технологій у сучасному суспільстві здатне кардинальним чином вплинути на систему формування соціального досвіду та на зміну глибинних механізмів, які формують самосвідомість людини. Сучасні технології використовуються в інформаційному обміні, і не тільки полегшують даний обмін, але й створюють специфічно нові умови, в яких комунікація розглядається як практична діяльність, що провокує процеси відчуження інформації від конкретних учасників комунікативного процесу через комодифікацію інформації, створення нової системи масового, а можливо і тотального інформаційно-технологічного контролю за громадянами.

Розвиток інформаційних комунікацій та інформаційно-комунікативних технологій у соціумі відбувався через їх ускладнення і диверсифікацію у вигляді послідовного переходу від простих моделей до складних. Поява професійних способів інформаційно-комунікативного впливу пов'язана з розвитком соціальних відносин. До середини ХХ століття склалися основні моделі інформаційних комунікацій (односпрямована, модель суспільного інформування та трансакційна), які можна назвати класичними, оскільки всі вони мають явно виражену соціальну обумовленість.

Поняття інформаційна комунікація – складний культурно-історичний феномен, за яким легко вгадуються ті чи інші суспільні потреби, світоглядні принципи і ціннісні орієнтації, що дозволяє визначити інформаційно-комунікативні технології як соціально обумовлену сукупність інтегрованих прийомів і методів інформаційно-комунікативного впливу, технічних і програмних засобів, які використовуються в процесі обміну продуктами матеріальної і духовної діяльності та взаємодії між індивідами, соціальними верствами і групами, з метою збору, обробки, зберігання, поширення, відображення і використання інформації для регуляції й управління процесами життєдіяльності.

Порівняльний аналіз філософсько-методологічних принципів класичних моделей інформаційних комунікацій показує, що односпрямована модель переважає в доіндустріальному суспільстві, модель суспільного інформування – в індустріальному, а трансакційна модель – в постіндустріальному суспільстві. Аналіз інформаційних аспектів у класичних моделях інформаційних комунікацій показує тенденцію наростання і збагачення інформаційного змісту від простого узгодження символів в односпрямованій моделі до використання семантичного і прагматичного аспектів в більш складних моделях. Відповідні відмінності можна виявити в формах і засобах комунікації.

Дослідження статусу і місця сучасних інформаційних комунікацій у соціально-економічній сфері дозволяє говорити про існування тенденцій, пов'язаних з процесами вертикальної дезінтеграції. Це забезпечується за допомогою досить складної інфраструктури комунікацій і комп'ютерного обладнання, яка і дозволяє забезпечувати контроль та координацію діяльності. Однак такі явища як «виробнича демократія» і «гнучка спеціалізація» більшою мірою зобов'язані своєю появою НЕ інформаційним комунікаціям, а вимогам сучасного ринку, загостренню конкурентної боротьби і соціальних проблем. Інформаційно-комунікативні технології тут використовуються як інструмент вирішення складних проблем корпорацій в умовах сучасного глобалізованого ринку. Застосування цього інструменту дає суперечливі результати з точки зору використання різних моделей інформаційних комунікацій. Поява нових соціальних верств, зокрема «інформаційних працівників» веде до зростання рівня складності соціальних відносин, що проявляється в сучасних інформаційних конфліктах і неминуче веде до обліку та використання всіх семіотичних аспектів інформації: знакового, смислового і прагматичного. Це в свою чергу створює умови для переходу до трансакційної моделі комунікації. З іншого боку, процес комодифікації інформації через систему власності на інформаційно-комунікативні канали може мати негативні наслідки для суспільства. У цілому в сучасній економіці ринкові критерії залишаються на першому місці, а корпоративна організація домінує. Усе це свідчить про збереження старих соціально-економічних відносин. Останнім часом відбуваються зрушення в конкретних формах організації та орієнтації праці, зміни в структурі зайнятості і т.д., але констатація цих змін не може бути достатньою підставою для ствердження того, що ми є свідками перелому в соціально-економічних відносинах і взаємодіях.

У соціально-політичній сфері технічні нововведення в інформаційній сфері є лише соціально зумовленим інструментом, який не може змінити ті умови, які лежать в основі фундаментальних структур суспільства. Ці інновації можуть бути використані різними громадськими та політичними силами, державними структурами для досягнення своїх цілей, і ці цілі визначаються соціальними чинниками.

Використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій у сфері культури підвищує інтенсивний інформаційний обмін. Водночас перетворення інформації в товар призводить до того, що товарні відносини неминуче поширюються на сферу культури. Йде нерівномірний розподіл в світі наукових і культурних центрів. Виникає багато суперечливих оцінок з питання якості споживаної інформації. Можна говорити про факт глобального впливу сучасних інформаційно-комунікативних технологій у більшій мірі на рівні деяких специфічних контекстів (наприклад, міжнародний валютний ринок), ніж на рівні загальної культурної свідомості. Глобальне знання зосереджується у порівняно вузького кола учасників особливих міжнародних взаємодій. На сьогоднішній день процес становлення глобальної солідарності громадян виглядає вельми проблематичним.

У сучасному світі бурхливого розвитку інформаційно-комунікативних технологій, методів інформаційного впливу багато що залежить як від суб'єктів інформаційно-комунікативного впливу, так і від характеру соціальних відносин між цими суб'єктами. Діяльність суб'єктів інформування в сучасному світі в кінцевому підсумку буде визначатися соціальними чинниками. Шляхи розвитку інформатизації суспільства будуть пов'язані з труднощами і загрожують конфліктами, але ці конфлікти будуть породжені не тільки технічними проблемами інформатизації або комунікації. Це, перш за все, проблеми самого суспільства і для їх вирішення необхідні зусилля в соціальній сфері.

Нові інформаційно-комунікативні технології створюють унікальні можливості прямого діалогу між людьми практично незалежно від ситуації і їх фізичного місцезнаходження. Але з іншого боку інформаційно-комунікативні технології можуть не тільки полегшувати комунікацію, а й внаслідок своєї інструментальної природи її ускладнювати. Симбіоз інформаційно-комунікативних та соціальних технологій у сукупності з використанням можливостей сучасних біотехнологій несе потенціал, здатний зруйнувати багато конститутивних елементів у традиційній структурі людського досвіду, контролювати, а в перспективі і зовсім замінити його. Це, в свою чергу, може привести до зміни глибинних механізмів, які формують самосвідомість людини.

У країнах перехідного типу, до яких відноситься й Україна, інформаційна складова відіграє особливу роль в державному управлінні. На відміну від розвинених демократичних країн в Україні з трьох основних стратегічних соціальних сил: бізнес-структури, громадськості і держава, найбільшу вагу і вплив має остання. Інформаційна політика влади може як сприяти швидкому встановленню нових соціальних порядків, так і деформувати демократичну спрямованість соціально-політичного процесу.

Аналіз місця і ролі інформаційно-комунікативних технологій в соціальних відносинах у сучасній Україні показав, що розвиток моделей інформаційно-комунікативних технологій у кінці XX – початку XXI ст. був багато в чому детермінований процесами глобального транзиту варіантів інституціоналізації сфери суспільних відносин. Розвиток шляхом технократичної медіатизації (за допомогою тільки лише програмно-технічних засобів і імітаційних інформаційно-комунікативних технологій), комодифікації інформації або перетворення її в зону владно-дисциплінарного контролю робить вельми проблематичним розвиток інформаційно-комунікативних технологій як інструменту інституціоналізації сфери суспільних відносин, як засобу забезпечення інформаційної безпеки країни та створення позитивної репутації України на міжнародній арені.

Список використаних джерел

1. Бебик В. М. Інформаційно-комунікативний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рилейшнз: моногр. К., 2005.
2. Горюхов В. Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс. К., 2010. 230 с.
3. Городенко Л. Глобальність: ознака мережевої комунікації. *Держава та регіони*. 2011. No 3. (Серія: соціальні комунікації). URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_sk/2011_3/files/SC311_01.pdf
4. Зеленько Г. І. Інституціоналізація громадянського суспільства у постсоціалістичних країнах (на прикладі країн Вишеградської групи та України) : автореф. дис. ... д-ра політ. наук : спец. 23.00.02 політичні інститути та процеси. К., 2007. 34 с.
5. Кастельс М. Информационные технологии, глобализация и социальное развитие [пер. з англ. Т. Мосенцевой]. *UNRISD Discussion Paper*. 1999. No 114. September.
6. Клімушин П. С. Електронне урядування в інформаційному суспільстві. Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2010. 312 с.
7. Комунікативна парадигма суспільного розвитку: навч. посіб. / О. В. Соснін, А. М. Михненко, Л. В. Литвинова. К. : НАДУ, 2011. 220 с.
8. Пархоменко О. В. Теоретичні основи системи «інформація – знання»: посібник. К. : Держ. ін-т інтелектуал. власності, 2008. 172 с.
9. Почепцов Г. Г. Інформаційна політика. К.: Знання, 2008. 663 с.
10. Швачич Г. та ін. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: навчальний посібник. Дніпро: НМетАУ, 2017. 230 с.

Колесник А.

студентка V курсу
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: д.і.н., професор,
завідувач кафедри інформаційної
та соціокультурної діяльності
Гомотюк О.Є

МЕДІАСПОЖИВАННЯ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ОСНОВНІ ОЗНАКИ

Розвиток науково-технічного прогресу призвів до того, що суспільство поступово вступає в нову еру свого розвитку, де головними цінностями є інформація та знання. Глобальна інформатизація, стрімкий ріст швидкості обміну інформацією та зміна способів, форм та цілей